

חושבים מוכנות – מאמר החודש, יוני-יולי 2020

This month's pick: thinking emergencies, June -July 2020

Corona – what else?

הקורונה עדיין פה, נוכחת בחיינו וגם במאמרים והדוחות שפורסמו בחודשיים האחרונים בPreventionWeb. להלן, שני סיפורים מקומיים מאפריקה ושני דיווחים מערכתיים: האחד ניתוח היבטים שונים של התמודדות בערים מרכזיות ב OECD והשני מהאיחוד האירופי שמתכוון לגל הבא.

קשה להאמין, אבל עדיין יש אנשים שלא שמעו על הקורונה. מעבר הגבול בסומליה הוא צומת על אחד ממסלולי ההגירה המסוכנים בעולם, מעבר דרך הים האדום לתימן ומשם למדינות המפרץ. מרבית המהגרים הם צעירים כפריים, ללא השכלה, המגיעים מאתיופיה הסמוכה. פקידי ההגירה של האו"ם הוסיפו לאחרונה לתשאל את השאלה: "האם אתה מודע למגפת הקורונה?" בסוף יוני, כשנדמה שלא יכול להיות שיש מישהו בעולם שלא מודע למגפה, **מסתבר שכ-50% ממהגרים אלה לא שמעו על ירוס הקורונה [1].**

המציאות הזו יוצרת מספר בעיות: מהגרים שלא מודעים לירוס ולא משתמשים באמצעי ההגנה חשופים לנדבקים, מצבם החברתי מורע עוד יותר בעקבות סטיגמטיזציה נגד זרים ש"אולי מעבירים את הוירוס" (בעיקר בעיר בוסאסו, עיר נמל ממנה יוצאות ספינות מהגרים לתימן) ובגלל שהמצב הכלכלי נעשה קשה יותר, נפגעת יכולת המהגרים למצוא עבודה, כדי לממן את המשך הנסיעה.

כמעט על אותו קו רוחב רק מהצד השני של אפריקה, באזור החוף המערבי בגמביה, פועל Tresor Woman Warrior, ארגון של נשים להעצמת נשים שהחל מיוזמה לסייע לנשים בכפרים להיות עצמאיות כלכלית, ע"י מתן אדמה וזרעים לגידול חקלאי וכן לימוד ניהול הכספי כך שימכרו תוצרת חקלאית בשווקים ויוכלו להחזיק כלכלית את המשפחה [2].

בעקבות מגפת הקורונה והסגר, נסגרו גם השווקים. הנשים נאלצו להישאר בבית ללא תמיכה כלכלית. אמנם יש להן מספיק תצרוכת עצמית כדי לספק מזון למשפחה, אך יש להן הפסדים משמעותיים והמשך אבדן פרנסה מכיוון שהשווקים עדיין סגורים. יחד עם זאת בתקופה זו הארגון היה פעיל בהפצת הנחיות נגד קורונה, ע"י חלוקת מתקנים מיוחדים לשטיפת ידיים בבתי הנשים (עם סמל "Tresor Woman Warrior") וכן פעלו להפצה של כללי היגיינה בכפרים.

הממשלה לא נקטה בצעדי תמיכה ביזמות מקומית-פרטית בעקבות הקורונה והתמיכה נדרשת על מנת לקיים את המשפחות כך שיוכלו להתפרנס גם בתקופה זו וכן להמשיך ולפתח את היוזמה כדי שלא תגוע בטווח הארוך. נשות הארגון הדגישו כי חשוב להן לפרסם את הסיפור כדי שביבנו שהמצוקה שלהן לא נובעת מעצלנות אלא מכך שאין תמיכה ממשלתית בעסקים הפרטיים כדי לצמצם את השפעות המגפה.

הסיפור אמנם ממערב אפריקה, אם כי הבעיות נשמעות קצת מוכרות? אז נפנה למערב ונראה בקצרה מה קורה במדינות OECD.

מסמך מדיניות שפרסם לאחרונה ה-OECD מנתח היבטים כלכליים-חברתיים – סביבתיים בערים השונות תוך שימת דגש על נושאים כגון דיגיטליזציה, מוביליות, תכנון ערים וחוסן בהקשר של התמודדות עם משבר הקורונה. **המסר**

העיקרי הוא שערים נמצאות בחזית המענה למשבר הקורונה ולכן מהוות גורם מרכזי בצעדי ההתגוננות ובנוסף משמשות כמעבדות לאסטרטגיות "bottom-up" חדשניות. הקורונה האיצה את המעבר לפרידגמה עירונית חדשה של ערים חכמות, ירוקות ו"inclusive" [3].

כמה מהמסרים העיקריים:

1. השפעות המגפה היו לא-סימטריות גיאוגרפית אך הרבה צעדי מדיניות היו אחידים ללא התייחסות להשפעות המקומיות. התוצאות מבליטות את הצורך בגישה מבוססת מקום ומבוססת אנשים.
2. היה גילוי מחדש של משמעות הקירבה הגיאוגרפית, שפותח חלון הזדמנויות לעבור מ"מוביליות מבוססת מטרה" ל"מוביליות משפרת נגישות" בעזרת בחינה מחדש של המרחב הציבורי והתכנון העירוני.
3. המשבר הבריאותי חשף אי-שוויון, במיוחד בערים גדולות – מהגרים, עניים, נשים ומבוגרים סבלו יותר. הבעיה הבריאותית לא קשורה לצפיפות העירונית אלא לאי שוויון מובנה ולאיכות העירונית.
4. דיגיטליזציה, שינתה את כללי המשחק ותישאר משמעותית גם ב"נורמלי החדש".
5. "אפקט הזום" ו"אפקט גרטה" העלו מודעות לנושאים סביבתיים, וזו הופכת את המעבר ל"מוביליות נקייה" ול"כלכלה מעגלית" למקובלת יותר.

לאחר התגובה הראשונית, ערים החלו לתכנן לטווח הארוך ולקחו צעדים שונים כמו תמיכה בעסקים מקומיים, בניית דיור בר השגה, יחד עם דגשים סביבתיים וכלים דיגיטליים לניהול ערים חכמות. יחד עם זאת ברור כי ערים לא יכולות לעשות את השינוי רק בכוחות עצמן ונדרש שת"פ של כל רמות הממשל כדי לצאת מהמשבר.

הנציבות האירופית, מסתכלת קדימה, ברמת האיחוד האירופי, ומתכננת צעדי תגובה במקרה של התפרצות מחודשת של קורונה באירופה [4]. במסמך שהוציאה הנציבות היא מתייחסת לתחומי פעולה שונים: בדיקות ושיטות מעקב, ציוד ואספקה רפואית, שת"פ בין מדינות ה-EU בציוד וכח אדם רפואי, תמיכה באוכלוסיות פגיעות וכן הפחתת הסיכון לשפעת עונתית בחורף הקרוב. בכל אחד מהתחומים מפורטים לקחים חיוביים ושליליים ופעולות שיש לבצע בחודשים הקרובים. הנציבות האירופית מדגישה ששת"פ הוא הכרחי וכי יש לתמוך גם במדינות שכנות אחרות דלות אמצעים.

לפרטים נוספים:

1. [Who hasn't heard of COVID-19 by now? More than you think](#). The Associated Press. June 25, 2020.
2. [FEATURE: Women's group boosts resilience in the face of crisis](#). The Climate and Development Knowledge Network (CDKN). June 22, 2020.
3. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). [Tackling coronavirus \(COVID-19\): Cities policy responses](#). Updated 23 July 2020.
4. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS [Short-term EU health preparedness for COVID-19 outbreaks](#). COM/2020/318 final

המאמרים מלוקטים מ <https://www.preventionweb.net/english/> פלטפורמה לשיתוף ידע בתחום של הפחתת סיכונים מאסונות המנוהלת על ידי UN Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR)